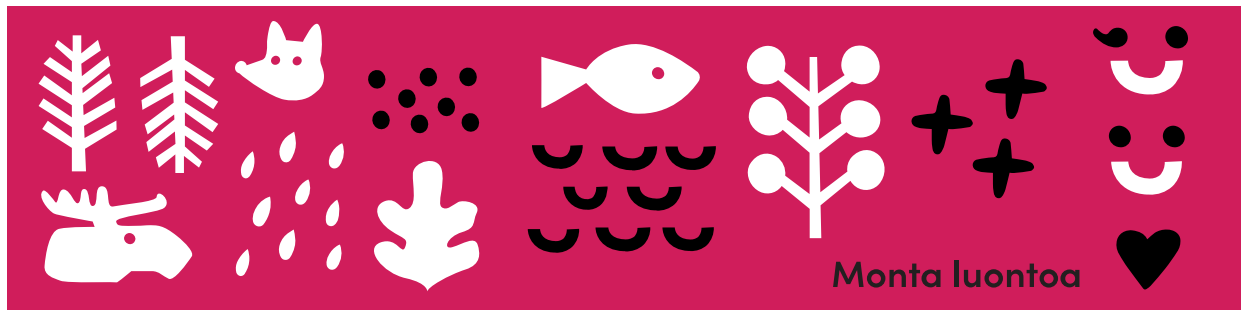

Omistajaohjauksen periaatteet

Hollola

SISÄLLYSLUETTELO

1 Omistajapolitiikka.....	3
2 Omistajaohjaus.....	3
3 Omistamisen tarkoitus.....	4
3.1 Edistää lakisääteisten velvoitteiden toteuttamista.....	4
3.2 Edistää strategisten tavoitteiden toteuttamista	4
3.3 Edistää muiden tavoitteiden toteuttamista	5
4 Omistajaohjauksen toteuttaminen	6
4.1 Omistajan tahtotilan ilmaiseminen	6
4.2 Omistajaohjauksen toimivalta.....	6
4.3 Omistajaohjauksen keinot	7
4.4 Yhtiökokousedustajien nimeäminen	7
4.5 Yhtiökokousedustajille annettavat toimintaohjeet	8
4.6 Hallituspaikkojen jakaminen	8
4.7 Yhteistyö omistajaohjauksessa	9
4.8 Katsaukset	9
4.9 Omistajaohjaus yhteisöissä/järjestöissä/yhdistyksissä	10

Omistajaohjauksen periaatelinjausten tarkoituksena on myötävaikuttaa tytä- ja osakkuusyhteisöjen ja yhteistoimintaorganisaatioiden hallintoon ja toimintaan.

1 OMISTAJAPOLITIikka

Omistajapolitiikka tarkoittaa linjausta siitä, millaista omaisuutta kunta hankkii, sekä missä tehtävissä ja hankkeissa kunta on mukana omistajana ja sijoittajana. Omistajapolitiikka määrittelee myös omistamisen tarkoituksen ja tavoitteet. Konserniyhtiöillä on aina jokin kunnan toimintaan liittyvä strateginen tavoite, ja se toteuttaa kunnan kokonaisedun mukaisesti tuloksellisesti näitä omistajan tavoitteita.

Omistajapolitiikkaa määriteltäessä on otettava huomioon kuntalain säännökset kilpailuneutraliteetista. Kuntalain 126 §:n perusteella kunnan hoitaessa tehtävää kilpailutilanteessa markkinoilla sen tulee pääsääntöisesti antaa tehtävä osakeyhtiön, osuuskunnan, yhdistyksen tai säätiön hoidettavaksi (yhtiöittämisvelvollisuus).

2 OMISTAJAOHJAUS

- Omistajaohjaus
 - Toimenpiteet, joilla kunta omistajana tai jäsenenä myötävaikuttaa yhtiön tai muun yhteisön hallintoon ja toimintaan.
 - Huolehtii siitä, että kunnan omistaman yhteisön toiminnassa ja hallinnossa otetaan huomioon kunnan toiminnalle asetetut tavoitteet
- Omistajaohjauksen tavoitteena on:
 - Siirtyä passiivisesta omistajaohjauksesta aktiiviseen, ennakkoivaan rooliin
 - Toteuttaa kunnan kokonaisetua, strategisia tavoitteita
 - Ottaa ohjauksen eri instrumentit käyttöön
- Omistajaohjauksesta vastaava taho
 - Kunnanhallitus vastaa kunnan toimintojen yhteensovittamisesta ja omistajaohjauksesta (KuntaL39§); toimivallan siirto mahdollinen (konsernijaosto)
- Omistajaohjauksen merkitys
 - Strateginen merkitys: miten omistus ja kumppanuudet edistävät kunnan strategisia tavoitteita mm. kuntalaisten hyvinvoinnin ja kunnan elinvoiman kasvua.
 - Omistajaohjauksen painoarvo on kasvanut, koska kunnan tehtäviä hoidetaan laajasti organisaation ulkopuolella.
 - Kriisikuntakriteerit ulottuvat konsernin lukuihin: taloudellinen merkitys.

3 OMISTAMISEN TARKOITUS

Yhtiön tai yhteisön olemassaolon tarkoitus jaotellaan kolmeen luokkaan:

3.1 Edistää lakisääteisten velvoitteiden toteuttamista

Lakisääteinen toiminta voidaan organisoida yksin tai yhdessä muiden kuntien kanssa. Laki voi velvoittaa suoraan yhteistoimintaan tai yhteistoimintaa voidaan muusta syystä pitää tarkoituksenmukaisena. Toiminta voidaan organisoida vastuukuntamallilla tai perustamalla liikelaitos, osakeyhtiö tai kuntayhtymä. Lakisääteisten toiminnan osalta omistajan tavoitteet tulevat pääosin lainsäädännöstä.

Toiminnan organisointi arvioidaan sen pohjalta, mitä lainsäädäntö edellyttää ja mikä on toiminnan tarkoituksenmukaisin toteuttamistapa.

Lakisääteinen/yhteistoimintavelvoite	Lakisääteinen/ vapaasti organisoitavissa
<ol style="list-style-type: none">1. Päijät-Hämeen liitto2. Maaseutuhallinnon tehtävien järjestäminen/yhteistoimintasopimus/ Asikkalan kunta3. Lahden seudun joukkoliikenne4. Päijät-Hämeen ympäristöterveydenhuolto, Hollolan kunta vastuukuntana 9 kunnan ympäristöterveydenhuollon osalta	<ol style="list-style-type: none">1. Salpakierto Oy2. Työterveys Wellamo3. Provincia Oy4. Hollola-Lahti vesilaitoskuntayhtymä5. Lahti Aqua Oy/ konsessiosopimus vesi- ja jätevesi/operointi

3.2 Edistää strategisten tavoitteiden toteuttamista

Kunta edistää kuntalaisten hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa. Näiden tavoitteiden edistämiseksi kunta voi organisoida toimintaansa ja ryhtyä edistämään strategisia tavoitteita erilaisin organisointimuodoin ottaen kuitenkin huomioon kuntalaissa määritellyt itsehallinnon rajoitteet.

Yhtiö/yhteisö	Tavoite
Hollolan Asuntotalot Oy 100 %	Vuokra-asuntotarjonta: elinvoiman kasvattaminen/väestönkasvu, kuntalaisten hyvinvointi/vuokra-asuntotarjonta
Hollolan Tilapalvelu Oy 100 %	Kunnan omaisuuden ammatillinen hoito ja kehittäminen, korjausvelan pienentäminen, tilatehokkuuden edistäminen
<ol style="list-style-type: none"> 1. LAB-Ammattikorkeakoulu 2. Koulutuskeskus Salpauskuntayhtymä 3. Päijät-Hämeen maakunnallinen matkailuyhtiö Lahti Region Oy 4. Lahden kaupunkiseudun elinkeinoyhtiö Ladec Oy 5. Lahden kaupunki: Wellamo-Opisto 	Tavoitteet: 1-4: Alueen elinvoiman ja vetovoiman ylläpitäminen, työllisyys 5: osallisuus, hyvinvoinnin edistäminen 1-2: Eivät vaadi kunnan budjettirahoitusta

3.3 Edistää muiden tavoitteiden toteuttamista

Kunnalla voi olla myös muita kuin lakisääteisiä ja strategisia tavoitteita, joiden toteuttamiseksi toimintaa organisoidaan erilaisen omistusmuotojen kautta. Usein tämä toiminta on joko lähtökohtaisesti määräaikaista tai sen tarkoituksenmukaisuutta arvioidaan säännöllisesti.

Yhtiö	Rajoite
Asunto Oy Tervasmiiu, omistus 88,08 %	Myynti edellyttää koko osakekantaa
Kymenlaakson Sähkö Oy	Osakassopimus, mikä sitoo yksittäisten kuntien osakkeiden myyntiä, osingonjako vuosittain

4 OMISTAJAOHJAUKSEN TOTEUTTAMINEN

4.1 Omistajan tahtotilan ilmaiseminen

Hollolan kunnan omistamissa yhtiöissä omistamisella edistetään lähtökohtaisesti kuntalain 1 §:n mukaisia tavoitteita: kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla. Tämä on myös kuntastrategian arvojen mukaista.

Tämä tarkoittaa, että omistaja haluaa toiminnassa kiinnitettävän huomiota:

1. Palvelun laatuun ja vaikuttavuuteen
 - Palvelu vastaa kuntalaisten/asiakkaiden tarpeisiin sekä määrällisesti että laadullisesti ja palvelua ja sen vaikuttavuutta kehitetään koko ajan
2. Toiminnan taloudellisuuteen
 - Kustannustehokkuus
 - Riskienhallinta
3. Ekologisiin ratkaisuihin
 - toimitaan luonnon kantokyvyn rajoissa
4. Sosiaaliseen kestävyYTEEN
 - turvallisuus
 - oikeudenmukaisuus
 - osallisuus
5. Uudelleenarviointi toimintaympäristön muuttuessa
 - Riskien ennakointi/välttäminen
 - Omistuksen tarkoituksenmukaisuuden arviointi
 - Toiminnassa edellytetyt muutokset/odotusten ja vaatimusten muutokset.

Tytäryhtiöiden tavoitteet kunnanhallitus ja –valtuusto määrittelee vuosittain osana talousarviokäsittelyä

4.2 Omistajaohjauksen toimivalta

Omistajaohjauksen toimivalta ja valvontavastuu on määritelty hallintosäännössä, jonka valtuusto hyväksyy. Mikäli säännössä ei ole kirjausta, voidaan toimivallan katsoa olevan kunnanhallituksella yhteensovittamisesta vastaavana toimielimenä riippumatta siitä, millä tavoin toiminta on toteutettu tai organisoitu.

Kuntakonsernin ulkopuolella ohjaus perustuu lähtökohtaisesti omistajaohjauksen keinoihin sekä sopimusvalvontaan.

4.3 Omistajaohjauksen keinot

Kunta ei suoraan voi vaikuttaa yhtiön päätöksentekoon (yhteisön oman toimielimen yksittäiseen päätökseen) vaan toteutus tapahtuu seuraavin keinoin:

- Yhtiöjärjestyksen hyväksyminen ja muutokset
- Hallintotavan määrittely
- Hallituksen jäsenet, nimeäminen
- Yhtiökokousedustajien nimeäminen ja ohjeistus
- Tytäryhtiöt: konserniohje.

4.4 Yhtiökokousedustajien nimeäminen

Yhtiö/yhtymäkokouspaikkoja ei jaeta sitovasti puolueille ennakoon eikä nimetä edustajia yhtiö/yhtymäkokouspaikoille pysyvällä mandaatilla.

Kunnan intressien näkökulmasta keskeisiin yhtiö/yhtymäkokouksiin pitää voida vaikuttaa/ottaa kantaa käsiteltäviin asioihin kunnan kokonaisedun ja valtuuston linjausten ja tavoiteasetannan näkökulmasta ja näin päättää edustajasta tai hänen vaihtamisesta tarvittaessa erikseen kokouskohtaisesti.

Ryhmä 1 Keskeisimmät yhtiö/yhtymäkokoukset

Kunnanhallitus valitsee ja ohjeistaa keskeisimmät yhtiökokousedustajat ja ohjeistaa yhtymäkokousedustajat:

- Hollolan Asuntotalot Oy
- Hollolan Tilapalvelu Oy
- Lahti Region Oy
- Ladec Oy
- Provincia Oy
- Salpakierto Oy
- Koulutuskeskus Salpaus kuntayhtymä
- Työterveys Wellamo Oy

Mikäli yhtiökokouksen kokouskutsun käsittely kunnanhallituksessa ei aikataulullisesti onnistu, kunnanjohtaja nimeää ja ohjeistaa yhtiökokousedustajan (ensisijaisesti edelliseen yhtiökokoukseen hallituksen nimeämä edustaja tai kunnan johtoryhmän jäsen). Vastaavasti kunnanjohtajalla on oikeus nimetä yhtiökokousedustaja, jos kunnanhallituksen nimeämä edustaja/varaedustaja on estynyt/esteellinen osallistumaan kokoukseen.

Ryhmä 1:n yhtiöiden kunnalle kuuluville hallituspaikoille nimetään ehdokasasettelu valtuustokauden alussa, jolloin esitettävät henkilöt ovat tiedossa silloinkin, kun kunnanhallitus ei asialistaa käsittele.

Ryhmä 2 muut yhtiökokoukset.

Kunnanjohtaja valitsee ja ohjeistaa muut kuin edellä mainitut yhtiökokousedustajat, joissa kunta on pienosakkaana ja joiden toiminnan vaikutukset kunnan palvelutuotantoon on vähäinen.

Mikäli yhtiön taloudellinen asema tai siihen liittyvät riskit kuitenkin edellyttävät laajempaa käsittelyä, kunnanjohtajalla on oikeus tuoda asia kunnanhallituksen käsiteltäväksi ja linjattavaksi edustajan nimeämisen ja toimintaohjeiden antamisen osalta.

4.5 Yhtiökokousedustajille annettavat toimintaohjeet

Toimintaohjeet annetaan yhtymäkokousedustajille erikseen ja yhtymäkokousedustajalle ensisijaisesti nimeämisen yhteydessä, tarvittaessa erikseen.

Yhtiökokousedustaja voi olla myös kunnan viranhaltija.

Yhtiökokousedustajan tulee noudattaa annettua ohjeistusta

- Mikäli toimintaohjeista ei noudateta, yhtiökokousedustajaan kohdentuu luottamuksen menettäminen. Viranhaltijan osalta noudatetaan työnjohdollisia toimenpiteitä.

Toimintaohjeet perustuvat:

- Lain ja hyvän hallinnon noudattamisen periaatteisiin.
- Kunnan keskeisiin, linjaaviin asiakirjoihin kuten kuntastrategiaan, talousarvioon tai erillisiin ohjelmiin tai niistä sovellettuihin yleistavoitteisiin.
- Kunnan edunvalvontaan.

Mikäli yhtiö/yhtymäkokouksessa nousee esille asioita, joihin ennalta ei ole otettu kantaa

- Edustaja toimii oman harkintansa mukaan tai pidättäytyy ottamasta asiaan kantaa.

Sitovaa oheistusta ei voida antaa yhtiön hallituksen jäsenelle, jolle kuuluu osakeyhtiölain ja yhtiöjärjestyksen mukaiset tehtävät ja vastuut.

4.6 Hallituspaikkojen jakaminen

Yhtiöiden hallituspaikat ovat omistajaohjauksen kannalta käytännössä merkittävin yksittäinen toimenpide, sillä hallitus on keskeisin omistajan yhtiölle asettamien tavoitteiden toteuttaja

Hallituspaikkojen jako

- Kunnan ehdokkaat ryhmän 1 yhtiöiden hallituspaikoille käsitellään ohjeellisesti vaalien jälkeen vaalikaudeksi

- Valinnoissa tulee noudattaa ao. yhtiöjärjestyksen kirjauksia. Hallituksen kokoonpanossa on otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus sekä tasa-arvoisuus.

4.7 Yhteistyö omistajaohjauksessa

Omistajaohjaus yhteisesti omistetuissa yhtiöissä edellyttää vähemmistö-osakkaalta yhteistyötä muiden omistajien kanssa.

Kuntaomisteisten yhteisöjen omistajayhteistyötä on ryhdytty tiivistämään syksyllä 2022. Osakaskokouksissa on valmisteltu Lahden kaupungin luonnoksen pohjalta Provincia Oy:n <file:///D:/Provincia%20omistajastrategia.pdf> Salpakierto Oy:n [file:///D:/Salpakierto%20omistajastrategia%20\(1\).pdf](file:///D:/Salpakierto%20omistajastrategia%20(1).pdf) ja Ladec Oy:n [file:///D:/Lahden%20seudun%20kehitys%20LADEC%20omistajastrategia%20\(003\).pdf](file:///D:/Lahden%20seudun%20kehitys%20LADEC%20omistajastrategia%20(003).pdf) omistajastrategiat, jotka omistajatahot ovat hyväksyneet omissa hallintoelimissään (Hollolan kh 23.1.2023 § 13). Yhteisesti muodostettu ja hyväksytty omistajastrategia on ensisijaisesti noudatettava ohje yhtiön ohjauksessa.

Tavoitteeksi kunta asettaa vuosittaisen osakaskokouksen, jossa tarkastellaan omistajastrategiaa ja omistajien yhtiölle asettamia tavoitteita sekä tuodaan omistajien linjauksia tiedoksi yhtiön johdolle. Tavoitteena on yhtiöiden säännöllinen raportointi mm. toiminnan tuloksista, yhtiön taloudesta, toiminnallisesta tehokkuudesta ja asiakastyytyväisyydestä.

4.8 Katsaukset

Omistajaohjauksen toteuttaminen edellyttää riittävää ymmärrystä yhtiön toimintatavoitteista ja strategiasta sekä ajankohtaistietoa yhtiön toiminnasta. Tähän liittyen kunnanhallitukselle/valtuustolle järjestetään vuosittain katsaukset kohdassa 4.1 ryhmän 1 mukaisten yhtiöiden toimintaan:

- Hollolan Asuntotalot Oy
- Hollolan Tilapalvelu Oy
- Lahti Region Oy
- Ladec Oy
- Provincia Oy
- Salpakierto Oy
- Koulutuskeskus Salpaus kuntayhtymä
- Työterveys Wellamo Oy

Katsaukset antaa toimitusjohtaja tai yhtiön johtoryhmän jäsen.

Tytäryhtiöiden osalta paikalle pyydetään aina myös hallituksen puheenjohtaja ja muiden yhtiöiden osalta kunnan nimeämä hallitusedustaja.

4.9 Omistajaohjaus yhteisöissä/järjestöissä/yhdistyksissä

Kunta on mukana useiden eri yhteisöjen toiminnassa, joihin kuntaa pyydetään nimeämään edustajansa.

Edustajan nimeämisestä vastaa se toimielin, jonka toimialaa lähimpänä yhteisön/järjestön/yhdistyksen toiminta on.

Sivistys- ja hyvinvointivaliokunta nimeää mm. sivistys-, kulttuuri- ja kotiseutuyhdistykseen/järjestöön/yhteisöön edustajat.

Elinvoimavaliokunta nimeää mm. elinkeino-, ympäristö-, vesistö- ja tieasioita käsitteleviin yhdistyksiin/järjestöihin/yhteisöihin edustajat.

Kunnanhallitus nimeää edustaja mm. yleiseen turvallisuuteen ja edunvalvontaan liittyviin yhdistyksiin/järjestöihin/yhteisöihin edustajat.

Kun toimielin tekee päätöksen yhteisöedustajasta, tulee päätökseen kirjata seuraavaa:

Nimetyt edustajan tehtävänä on edustaa kuntaa edistäen kunnan määrittelemiä yleisiä toimintaperiaatteita ja tavoitteita. Nimetyt edustajan tehtävänä ja velvollisuutena on pyytää kannanotto valinnan tehneeltä toimielimeltä/kunnan konsernijohdolta, jos yhteisön tilinpäätös tai talousarvio on alijäämäinen tai talouden tasapainoon tai toimintaan kohdistuu riskejä, joilla voi olla suoria tai välillisiä vaikutuksia kunnan toimintoihin.